

KÖKTÜRK Erol, “İstanbul 2010 Kültür Başkenti Forumu”, *Today’s Metropol Dergisi*, Yıl: 1, Sayı: 1, Mart 2007, s: 114-129.

**METROPOL KENT KÜLTÜRÜ ve YÖNETİMİ DERGİSİ
-FORUM-**

**İSTANBUL 2010 AVRUPA KÜLTÜR BAŞKENTİ
02.02.2006**

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK- Hoş geldiniz.

Metropol Kent Kültürü ve Yönetimi dergisinin bir forumu için sizi çağırdık. Kabul ettiğiniz için teşekkür ediyoruz. İsterseniz, dergimizle ilgili kısaca bir bilgi vereyim.

Metropol dergisi, aylık bir yayın organı olarak, kentlerimiz, kentleşmemiz ve kent yönetimlerimiz üzerine odaklanan bir dergi. Yalnızca ülkemiz koşullarında yerel ve ulusal sorunlara eğilen değil; olayın uluslararası boyutunu da ele alacak olan, gelişmeleri izleyecek olan dergi. Metropol dergimiz, kentsel yaşamın tüm yönlerini ve kentlerimizde yaşayan tüm kesimleri kucaklamaya çalışacak olan bir dergi olacak. “Geleceğimiz kentlerde biçimlenecektir” diye bir sav söz var; bu biçimlendirmeye katkı sağlamayı amaçlayan bir dergi. Dediğim gibi, her sayısında bir forum bölümü olacak ve uzmanları bir araya getirip tartışacağız, konuşacağız, değerlendirmeler yapacağız ve okurlarımızla bunu paylaşacağız. Bu yanı sıra da aslında bu konuyla ilgilenenler açısından bir kaynak olma savında da olan bir dergi. O nedenle, bu dergi kapsamında, bu forumu ve forum benzeri çalışmaları, araştırma dosyalarını önemsiyoruz.

İlk sayımızın forum konusunu da, “İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti” olarak belirledik. Neden böyle bir belirleme yaptığımıza ilişkin birkaç söz söylemek isterim.

İstanbul açısından, “Üç imparatorluğun başkentliğinden kültür başkentliğine” ifadesi gerçekten hoş bir çağrışım yapıyor. Başlangıçta, Avrupa Birliğine üye ülkeler açısından benimsenmiş bir kavramın 2000’den sonra aday ülkelere de yayılması sonucunda İstanbul böyle bir fırsatı yakaladı. Bu yanı sıra da aslında insanın birazcık içini burkuyor tabii. Adaylık olayının dışında, geçmişine, 2 bin 600 yıllık tarihine baktığımız zaman, Avrupa’nın kentleri arasında bir kültür başkentliğini çoktan hak ettiğini kabul etmek de gerekiyor. Kiev’le yarıştığını biliyoruz ve bunun sonucunda da “İstanbul; Dört Elementin Kenti” başlığı altında bu unvanı edindiğini de biliyoruz. 2010’a kadar 3 yıllık bir süremiz var, 2010’da da 1 yıllık bir etkinlikler süresi var; bunları biraz sonra konuşacağız. Birçok toplantılar yapılması planlanıyor, projeler yaşama geçirilecek.

Resmi olarak, bu unvan neden çok önemli? 2010 projesinin resmi sayfalarında ve belgelerinde şöyle söyleniyor: “21. Yüzyıl, dünyada kentler yüzyılı olarak biliniyor. Kentler bu kimliklerini, kültürlerini canlandırarak, ileriye taşıyarak ve birbirlerini anlatarak oluşturuyorlar, birbirlerini kültür aracılığıyla daha iyi tanıyor ve tanıtıyorlar. Böylece, kültürün günlük yaşama katılması, toplumun her kesimine yayılması daha bir önem kazanıyor. Kentsel gelişim, kentlilik bilincinin istenilen düzeye ulaşması için, kültürel gelişimin vazgeçilmez olduğu biliniyor. Bunun yaygınlaşması için ise, hem yönetimlerin, hem de sivil toplum kuruluşlarının daha aktif olmaları gerekiyor. Bu konularda profesyonel bilgi ve deneyimlerden yararlanmak gerekiyor. Böylece, hem Avrupa kültür başkenti seçilen kentler zenginleşiyor, hem dünya kültürüne yaptıkları katkıyla global kültür zenginleşiyor. İstanbul, 2010’da Avrupa kültür başkenti olarak, deyim yerindeyse, kendi kültürünün köklerini keşfedecek ve birbirini anlama yolunda önemli bir adım atılmış olacak. İstanbul’un Avrupa kültür başkenti olmasından sonra en önemli nokta, İstanbulluların bu projeyi benimsemeleri ve en geniş katılımı desteklemeleri. Bu nedenle herkesi bu konuyla ilgilenmeye çağırıyoruz” diyor yetkililer.

Bu perspektiften baktığımız zaman, İstanbul, yeni bir fırsat yakalamış gibi görünüyor. Deyim yerindeyse, kendi geçmişiyile ve bugünüyle hesaplaşmak için bir fırsat yakalamış gibi görünüyor. Ama konuyla ilgili yazan ve söyleyen bazı uzmanlarımız da, kentlere böyle unvanlar giydirilmesini pek doğru bulmuyorlar. Böyle uzmanlarımız da var. Yine bir grup uzmanımız da, bu konunun çok fazla abartılmaması gerektiğini söylüyorlar. Dolayısıyla, bu farklı sesleri de burada bir değerlendirmemiz yararlı olacak diye düşündük.

İstanbul'u konuşacağız. Bugünkü toplantımızda, buraya geldiğimiz süreci ve bundan sonraki süreci konuşacağız, değişik boyutlarını ve yansımalarını ele almaya çalışacağız.

Katılımınız için tekrar teşekkür ediyoruz; hoş geldiniz.

Bugüne nasıl geldiğimizi konuşabilmek için, bu süreci yaşamış olan, resmi sıfatlı bir katılımcı var aramızda; Sayın Gürhan Ertür. Sayın Ertür, İstanbul 2010 Projesinin Yürütme Kurulu Başkan Yardımcısı. O nedenle, birkaç noktada, birkaç konuda bizleri aydınlatabilecek en yetkili isim diye düşündük. Kendilerinden bu katkıyı rica ediyoruz.

Öncelikle, aday ülkeler başkentliği kavramı konusunda, Yürütme Kurulu Başkan Yardımcısı olarak, siz, nasıl bir duygu içindesiniz? Gerçi, belgelerde, dokümanlarda bunlar yazılıp çizildi; ama biz, bir taraftan da kayıt yaptığımız için, bizim kayıtlarımıza da girmesi açısından, bu noktaya nasıl geldiğini kısaca bize aktarmanızı rica ediyoruz sizden. Bugüne kadar neler yapıldı, şimdi neler yapıyorsunuz? Daha da önemlisi, az önce de konuştuğumuz gibi, bunun yasasının olması gerekiyor, bir yasal dayanağının olması gerekiyor. Bu süreç nasıl yaşanıyor şu anda? Bunları sizden dinlemek isteriz.

Buyurun.

GÜRHAN ERTÜR (İstanbul 2010 Projesi Yürütme Kurulu Başkan Yardımcısı) - 2010 süreci, 2000 yılında, Cengiz Aktar arkadaşımızın önerisiyle başlamıştır.

2000 yılının Temmuz ayında, 13 tane sivil toplum kuruluşu olarak, bir otelin odasında bir araya geldik ve bu proje için neler yapabileceğimizi konuştuk. O günden 2005 yılının ortasına kadar geçen süreçte, esas itibarıyla birbirimizi ikna etmekle, Türkiye'deki resmi kurum ve kuruluşları ikna etmekle uğraştık ve 2006'nın başından sonuna kadar geçen dönemde de Brüksel'i ikna etmekle uğraştık.

1999 yılında, Avrupa Birliği, kültür başkentlerine ilişkin yasasında önemli bir değişiklik yaptı ve bunu Avrupa Birliği Resmi Gazete'sinde de yayınladı. O da şuydu: Daha önce yalnızca üye ülkelerin başkentleri kültür başkenti olarak seçilebiliyordu, ama aday ülkelerin de seçilebileceğine ilişkin bir karar değişikliği yaptılar ve bunun arkasından "İkiz kentler" tanımını getirdiler. Bu da genellikle bir üye ülkenin kenti, bir de aday ülkenin kendi olabiliyordu. Sonradan birtakım ufak değişiklikler de oldu ve biliyorsunuz, bu, 2010 yılında üç kent olarak seçildi.

Bu projenin en önemli noktalarından birisi, sivillerin projesi olması. Yani Avrupa Birliği üyesi herhangi bir ülkenin herhangi bir kentinde yaşayan vatandaşlar ellerine çantalarını alıp, Brüksel'in kapısını çalıp, "Biz geldik ve kendi kentimizi kültür başkenti yapmak istiyoruz" dedikleri zaman muhatap kabul ediliyorlar; ama aday ülkelerde, yine resmi prosedür açısından burada bir problem var. O problem de kısaca şu: Siz, mutlaka Dışişleri Bakanlığı kanalıyla Brüksel'e gitmek zorundasınız ve arkanızda da Kültür Bakanlığının olması gerekiyor; yani bizim başvuru belgemizin Kültür Bakanının imzasıyla gittiğini belirterek, o aradaki farklılığı ortaya koyuyorlar. Yani birisi hemşeri, vatandaş, öbürü ise öbürü. Öteki kavramını kullanmak istemediğimi için öbürü diyorum.

Bu sivil proje meselesi de kriterlerden birisi, en önemlilerinden birisi. Avrupa Birliğinin, kültür başkentlerine ilişkin resmi kriterleri var; bu kriterler Essen için de geçerli, İstanbul için de geçerli.

Burada, Şu kadar tarihe sahip olmak, bu kadar tarihi geçmiŐe sahip olmak filan gibi kriterler söz konusu değil.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Nedir bu kriterler?

GÜRHAN ERTÜR - O yıl içinde, 365 gün içinde gerçekleŐtireceęiniz projeler, yapacaklarınız, Avrupa kültürüne bir katma değer yaratacak mı, yaratmayacak mı? Tabii ki, işin maddeleri var; bu etkinliklerin, bu projelerin sokakları dolup taŐırması.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - “13 sivil toplum kuruluşu olarak baŐladık” dediniz. Őimdiki belgelere baktığımız zaman, aslında bu kuruluşlar arasında yer alması gerekir diye düŐündüęümüz birçok kuruluŐ yok. Daha sonra bir ağrı yapılarak, geniŐletilmedi mi bu?

GÜRHAN ERTÜR - 2005 yılının nisan ve mayıs ayında, bazı gruplara çağrıda bulunduk. İstanbul'daki bütün kaymakamlara, İstanbul'daki bütün belediye baŐkanlarına, İstanbul'daki sivil toplum kuruluŐuna -ki merkezi İstanbul'da bulunmak önemli bir kriter- ve İstanbul'daki bütün üniversitelerin rektrlerine mektuplar yazarak çağrıda bulunduk ve toplantılar düzenledik. Fakat bu çağrıları ya yeterince doğru bir Şekilde yapamamaktan kaynaklı veyahut zaman nedeniyle, bilemiyorum, bunların yanıtını verebilecek durumda değilim; pek fazla katılım sağlayamadık. Rektörler toplantısı çok kalabalık değildi. Tahmin edilebileceği gibi, belediye baŐkanları ve kaymakamlar toplantısı neredeyse tam kadroydu; Valilikten ve Büyükşehir Belediye BaŐkanlıęından mektuplar gittiği için. Sivil toplum kuruluşlarına yapmış olduğumuz çağrıları yanıt ise tahminlerimizin çok altındaydı.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Ne kadar? Bir oran verebilir misiniz?

GÜRHAN ERTÜR - 200 ksur sivil toplum kuruluşunun davetli olduğu toplantıda 30, bilemediniz 35 civarında katılımcı vardı.

Konunun öneminin fark edilememiŐ olmasının çok mümkün olduğunu da hesaba katmak zorundayız. Yani en azından bugün böyle bir değerlendirme yapmayı tercih ediyoruz; çünkü mart ayında yeni toplantılarımız başlıyor, yeni ağrılarımız ve yeni toplantılarımız.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Demek ki bu kültür başkentliği seçiminde, geçmiŐten çok, önümüzdeki süreçte yapılacaklar, belirgin, kritik ölçütler olarak ön plana çıkıyor. Değil mi?

GÜRHAN ERTÜR - Evet. Bir küçük örnek daha vereyim.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Bir Şey daha sorayım da, öyle devam edin.

“Bu, başlangıçta, sivil toplum kuruluşlarının bir birikimi olarak baŐladı” dediniz. Peki, Şu anda halen onların içerisinde mi yürüyor proje; yoksa siyasallaŐtı mı, ne oldu? Geldiğimiz nokta nedir?

Sivillik meselesi, sivil proje olma meselesi Şu: Bir kere, bir kentin kültürünü, bir kentin sanatını ön plana çıkartabilmek için, Avrupa Birliği, doğru görmüŐ ve bunun bir sivil proje olması gerektiğini belirlemiŐ. Fakat bütün Avrupa kültür baŐkentlerinde belediye çok önemli fonksiyonlar üstleniyor. YönetiŐim modeli zaten senelerden beri iŐleyen bir model. Onun için, oralarda merkezi devlet, sivil toplum kuruluşları ve belediye diye, böyle e ayrılmıŐ taraflardan bahsedilmiyor. Onlar zaten birbirleriyle i içe sregidiyorlar. Merkezi hkmete gidiyorlar, diyorlar ki, “Bizim Şu kadar paraya ihtiyaımız var.” Bilmem ne bütçesinden, zaten var olan bilmem ne bütçesinden kente aktarım yapılıyor. Ama bu süreçler Türkiye'de çok zor.

İkincisi, Avrupa Birliği, başlangıçta, yani 1985'te başlayıp 2000'li yıllara kadar -ki biliyorsunuz, 2000 yılında, milenyum nedeniyle, 9 tane kültür başkenti vardı- ciddi para akıtmıŐ. Fakat artık, verdiği paranın miktarı 500 bin Euro'yla sınırlı.

Çok enteresan bir gelişme oldu. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş'ın Brüksel ziyareti sırasında, bu rakamın İstanbul için 1.700 milyon Euro olması gündeme getirildi.

HALİM BULUTOĞLU (Tarih Vakfı Başkanı) - Ama bu 1 yıllık süreç. 2010'a kadar verilecek olan toplam rakam değil. 1 yılda verilecek rakam 500 bin Euro'ydü; ama İstanbul için 1.700 milyon Euro'ya çıkartıldı.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Bu, gerçekleştirildi mi; yoksa konuşuluyor mu?

GÜRHAN ERTÜR - Henüz kesinleşmedi. Ama sözle söylenmiş olduğu için ve kayıtlara da geçtiği için yakın zamanda gerçekleştirilecektir diye bekliyoruz.

Türkiye'de, sadece şuradaki şeylerin toplamını aldığımız zaman, 125 milyon Euro gibi bir rakam çıkıyor ve bunun içinde o ciddi restorasyon projeleri de yok; yani Belediyenin, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün yaptığı şeyler de yok. Sonuçta, bu kaynağa bir yerden ulaşmak zorundasınız. Buna da siviller olarak boyumuz yetmiyor. Yani merkezi yönetimin mutlaka devreye girmesi gerekiyor. Bu, başvuru sürecinin dışındaki başka bir süreç. O nedenle, ciddi bir bütçe katkısıyla İstanbul Büyükşehir Belediyesinin devreye girmesi gerekiyor ve sonuçta da, tabii ki, bu devasa olayı gerçekleştirebilmek için mutlaka bu tarafların ortak hale gelmesi gerekiyor.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Tarih Vakfı'nı herkes biliyor, tanıyor, İstanbul'a tutkunluğunu hepimiz biliyoruz. Tarih Vakfı'nın, yayınlarıyla, çabalarıyla, dergisiyle İstanbul'daki kent yaşamına katkılarını biliyoruz. Ama Gürhan Bey, "Bu parasal kaynakların bulunması gerekiyor" diyor. Bu parasal kaynakların bu projeye aktarılması, projenin sivil bir inisiyatif olmaktan çıkmasına neden olabilir mi? Siz, Tarih Vakfı olarak, bu olaya nasıl yaklaşıyorsunuz? Siz, işin başından beri bu olayın içindesiniz, katkılarınızdan anlaşılıyor bu. Tarih Vakfı bu projede neden yer alıyor ve Gürhan beyin dediği noktadan baktığımız zaman, böylesine bir olay, bunun bir sivil toplum projesi olmaktan çıkması riskini doğuruyor mu?

HALİM BULUTOĞLU - Tarih Vakfı, işin başından itibaren olayın içinde olan o 13 sivil toplum kuruluşundan bir tanesiydi ve başından beri de bu aktivitenin içerisinde yer aldı.

Bu tür projelerde sivil toplum kuruluşu, merkezi yönetim ve yerel yönetim ilişkileri çok önemli. Bu üçlü, bu tür projelerde olmazsa olmaz. Geçmişte bunu yaşadık. Ama Avrupa Birliği'nin, Avrupa kültür başkenti kriterlerinde ya da o projelerde aradığı en önemli unsurlardan bir tanesi çok ortaklık ve üstelik de bu çok ortaklığın içerisinde merkezi hükümetin, sivil toplum ve yerel yönetimin bulunması isteği. Yani eğer bir projeyi, çok önemli bir projeyi yerine getirecekseniz, burada bu çok ortaklığa önem veriyorlar. Tabii, bütün projelerde bu aranmıyor; ama önemlilerinde bu çok ortaklığı özellikle istiyorlar. Sadece mali kaynak açısından değil. Hani, "Paramız yok, o yüzden de merkezi yönetime ya da yerel yönetime ihtiyacımız var; o yüzden, bu kaynağın peşine düşelim" biçiminde değil. Bu üç kesimin, bugüne kadar özellikle de İstanbul'da ve Türkiye'de birbirine mesafeli durmuş olan bu üç kesimin, birbirleriyle iş yapma alışkanlığı, pratiği olmayan bu üç kesimin birlikte iş yapma pratiklerinin geliştirilmesi, birbirlerini olumlu anlamda etkilemesi, sinerji katabileceği açısından önemli bulunuyor.

Ben, bunu gerçekten çok önemsiyorum. İstanbul için çok önemsiyorum. Çünkü İstanbul'da iş yapan herkes birbirinden iş kaçırmaya çalışıyor. Yani yerel yönetimler bir projeyi üstleniyorlar, sivil toplum kuruluşlarına şeklen danışıyor, birtakım danışma toplantılarında bir araya geliniyor, onların fikirleri alınmıyor; ama bu, şeklen yapılıyor. Belirtmek gerekir ki, aynı şey sivil toplum kuruluşları için de geçerli. Yani biz, kendi aramızda da benzer şeyleri yaşıyoruz. Yani ortak iş yapmak gibi bir pratiği çok az yaşıyoruz, bunun örnekleri çok az. "Ben yaptım, oldu" anlayışı çok yaygın ve en çok yapılan şey de, dışarıda durup, eleştirmektir.

İşte bu süreçte, 2010 sürecinde, "Sonuçta ne kaldı?" dediğimizde; ben, ortaya çıkmış olan eserlerden çok, iş yapma becerisinde ve pratiğinde bir olumlu süreç yaşanır ve bu kazanım elde edilirse, ondan sonra

kentin yaşamına etkide bulunabilecek olan projelerde bu üçlü ya da beşli ya da onlu, bir araya gelmek ve ortak iş yapmak pratiğini kazanabilirse, bunu en önemli kazanımı olarak görüyorum.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Bu süreçlerdeki sıkıntıları nerede görüyorsunuz?

HALİM BULUTOĞLU - “Şu ana kadar en çok sıkıntının birbirimizi ikna etmek konusunda yaşandığını” söylüyoruz. Peki, yerel yönetim ve merkezi yönetimin olmadığı bir ortamda her şey çok mu kolay oluyor? Hayır. Orada da egolar ortaya çıkmaya başlıyor; yani “Ben öncülük edeceğim, ben hâkim olacağım, benim dediğim olacak” gibi bir anlayış, ne yazık ki, sivil toplum kuruluşları içerisinde de geçerli. Orada da işbirliği yapma, ortak iş yapma pratiği çok zayıf.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Sivil toplum kuruluşları arasında baş olma sorunu var. Merkezi hükümetle ilişkilerinizde ortaya çıkan temel sorunlar neler?

HALİM BULUTOĞLU - Orada da birbirine karşı kuşku var, güvensizlik var; en temel sorun bu.

GÜRHAN ERTÜR - Sorunları soruyorsunuz. Biz, bu konuyu nasıl garanti altına alabiliriz? Eğer biz, kriterlerimizi doğru koyarsak ve bu kriterlerin bekçilerini doğru tanımlarsak başarabiliriz. Mali işlerde falan bunlar belli. Yani yurtdışından, uluslararası akreditasyona sahip herhangi bir bağımsız kuruluşu seçiyorsunuz, mali konulardaki şeffaflığı sağlayabiliyorsunuz. Ama kültürdeki, projedeki, mesela bir restorasyon projesindeki kriterleri ancak uzmanlarının kontrol etmesi, değerlendirmesi gerekiyor. Yani sonuç olarak, herhalde, biz, kriterleri doğru vaat edebilirsek, her alandaki ve ana projedeki kriterleri doğru vaat edebilirsek ve bu konuda birbirimizi yönlendirebilirsek, o zaman tahmin ediyorum ki, Avrupa Kültür Başkenti 2010 Projesi, başarılılar listesinin içine girecek bir proje olacaktır.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Halim bey, siz, merkezi hükümetle sivil kuruluşlar arasındaki güven sorunundan söz ediyordunuz.

HALİM BULUTOĞLU - İstanbul 2010 Projesi’nde bir süreç yaşandı. Ama asıl iş bundan sonra başlıyor. Neden? Çünkü asıl bundan sonra para işin içerisine girecek ya da yasa şimdi çıkacak. Yasanın hazırlanması konusunda gerçekten de bu üçlü iyi bir çalışma yaptı. Ortaya konulan yasada birtakım yönetim organları var ve o yönetim organlarında da bu üçlü temsil ediliyor şu anda ve birbirlerini ezmeden temsil ediliyorlar.

Ama asıl önemlisi, yasa çıktıktan sonra uygulama sürecinin nasıl olacağı konusu. Eğer bu konularda bugüne kadar yaşanmış ve var olan güvensizlikler aşılabılırsa, bu, hakikaten önemli bir kazanım olacak.

Ne yazık ki, şöyle bir anlayış var: Parayı veren, düdüğü çalar. Bu anlayış, şu anda şaka yollu seslendirilse de, yarın, parayı veren gerçekten de düdüğü çalar ve bizim anladığımız anlamda çalarsa, bugüne kadar yaşadığımız anlamda çalarsa, o zaman, bu ortaklık ya da bu yaklaşım ya da bu sinerji gerçekleşmemiş olur ve bu defa, küskünlükler, ayrışmalar, birbirine dışarıdan bakmalar, eleştiriler, hatta çatlamalar, aynı yapı içerisinde bulunan tarafların birbirinden kopması, birilerinin dışarıya düşmesi gibi bir tehlike gibi ortaya çıkar. Bunun önüne geçilmesi ya da bunun gözetilmesi lazım.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Sayın Gürsel, mimar olarak, yıllardan bu yana, belki de ömrünüzün öğrencilikten sonraki sürecinde, İstanbul için, mimarlık camiası için hep uğraşlar içinde oldunuz. Son 25 yılda, belki İstanbul'a damga vuracak mücadelelerin de içinde oldunuz. Konuşulanlar, projeye ilgili verilen bilgiler de böyle. Bu çerçeveden baktığımız zaman, bu kente de tutkun bir insan olarak, umutlu musunuz? “Bu proje, İstanbul'un bozulan kimliğini düzeltmek için bir fırsat projesidir” diyebiliyor musunuz? Yaşadığınız pratik, yaşam pratiği, meslek odası pratiği, mücadele pratiği sizi bu konuda umutlandırıyor mu? Yoksa bazı uzmanların gördüğü gibi, bu projeyi bir fantezi olarak mı görüyorsunuz? Önümüzdeki sürece hangi pencereden bakıyorsunuz? Bu konudaki değerlendirmelerinizi alalım.

YÜCEL GÜRSEL (Mimarlar Odası Eski Genel Başkanı) - Bütün bu olayların içinde, yaptığımız görüşmeler ışığında, böyle bir olay ve böylesi bir sivil toplum enerjisinin yarattığı, özünde bu olan olay,

acaba bize ilişkin nasıl bir engeli çağırıyor? Bunu paylaşmak istiyorum. Bu ortamda, bu işlere iş bazında bakan, proje bazında ve kâr bazında bakan bir kültür var ve herkes buna bir şekilde saldıracak. Benim daha başlangıçtan korkum, kültür olayına baktığımız zaman -kapitalist dünyada da böyle, gelişmiş devletler de böyle- görsel kâr egemen.

Dolayısıyla, benim ilk endişem, bunun birdenbire göze hitap eden elemanlarının ağırlıklı olacağıdır. İstanbul başkent olduğu zaman, onlardan farkı nedir, bu farkı nasıl tanımlayacak? Bu, içeriklere ve eylemlere ilişkin bir endişe.

İstanbul'un kendine özgü bir vizyonu, kendine özgü bir perspektifi olması gerekmez mi? Bütün bu çaba içinde uğraşırken, acaba bu vizyonu yakalamak temel bir sorun değil midir?

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Mimarlar Odası bu sürece neden uzak duruyor ya da bu sürecin dışında? Bunu nasıl yorumlayabilirsiniz? Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği bu sürecin içinde yok. Çağrı yapıldı da ilgi mi gösterilmedi? Yoksa bu süreç, Mimarlar Odasını ya da TMMOB'yi hiç ilgilendirmeyen bir süreç olarak mı algılandı?

YÜCEL GÜRSEL - Çağrı yapıldığı tarihte, Mimarlar Odası mutlaka cevap vermiştir.

GÜRHAN ERTÜR - Mimarlar Odası çok meşguldü, onun için gelemeler. Ben davetin ötesinde, resmi davetlerde de bulundum. Ama herhalde onun önemi yeterince algılanamadı ki, diğer gündemdeki konuların yanına oturamadı diye düşünüyorum.

YÜCEL GÜRSEL - Ben, 1980-85 arasında Ben Mimarlar Odası İstanbul Şubesi Başkanı oldum. 1987'de, Birleşmiş Milletler ve UNESCO, Kültürel Gelişme: Dünya 10 Yılı Belgesini çıkardı. Orada çok önemli şeyler vardı. Maddi kültürün yanında, manevi kültürden de bahsediliyordu. Kültür, sadece mimarlık, resim, edebiyat falan değildir; toplumun bütün üretim alanları, maddi ve manevi bütün kültür alanlarını içerir kültür. Böylesine çok önemli bir belgeyi toplumumuzla paylaşmaya çalışıyoruz. Ama tabii bu kritik bir meslek odası kritiğidir. Örneğin, mimarlık açısından düşündüğümüzde, Türkiye, bir deprem politikası üretememiştir. Bunu her platformda söylüyoruz. Siyasi iktidarlar, bugüne kadar, deprem konusunda, örneğin, "İstanbul'da şunlar şunlar yapılır" diye bir politika üretmemiştir.

Eğer İstanbul, kültür başkenti yapılacaksa, kendisine bırakılmış olan mirasın, yani Osmanlı İmparatorluğu hinterlandı içindeki bütün kültürlerin burada temsil edilmesi lazımdır. Çünkü İstanbul, bütün bu kültürlerin temsil edilme alanıdır. İşte onun, Atina'dan, Paris'ten ya da Kiev'den farklılığı buradadır.

Avrupa'ya da şunu söylemek lazım: "Kardeşim, tamam, sen, bizi kültür başkenti yaptın da, gel şu kültürü birlikte tartışalım; Avrupa kültürü nereye gidiyor?" gibi bir misyonla yaklaşmamız lazım. Peki, bu sorgulamayı yapacak birileri var mı Türkiye'de? Ben, olduğuna inanıyorum. İstanbul'da, bu sorgulamayı yapacak ulusal ve uluslararası kültürel akslar var.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Mete Hocam, sizin, bir dönem de İstanbul Büyükşehir Belediyesinde bir üst düzey yöneticilik göreviniz var. Hem bu konulara yakın bilim insanı hem de yerel yönetici deneyimlerinize konuya yaklaşmanızı isteyeceğim sizden. Deniliyor ki, "İstanbul, Avrupa kültür başkenti olursa, kentsel dönüşüm, şehircilik, çevresel ve sosyal anlamda kalıcı kazanımlara kavuşacak." Böyle bir beklenti var. Biz, burada, az önce de dillendirdik, HABITAT II'yi yaşadık, Ulusal Rapor sunduk, İstanbul Deklarasyonu yayınlandı. Mimarlar, 2005'te büyük bir organizasyon gerçekleştirdiler. İstanbul birçok organizasyon gördü. Ama buralardan çıkan sonuçları o kentin ya da o ülkenin değişiminin bir parçası yapmak konusunda sıkıntılar yaşıyoruz. Yani o İstanbul Deklarasyonu orada kalıyor, Ulusal Raporumuz orada kalıyor. Örneğin, size sormak isterim: İstanbul, HABITAT'tan bu yana, o yaptığımız saptamalar doğrultusunda mı gelişti ya da kentleşmemiz, HABITAT'ta sunduğumuz Ulusal Rapordaki belirlemelere göre mi biçimlendi? Siz, 2011'de, İstanbul'da gerçekten çok şeyin değişeceğine inanıyor musunuz? Yani geriye dönüp bakıldığında, "Evet, çok şeyler yapıldı" diyebilecek

misiniz? Bugünden önümüze baktığımızda kendinizi yorgun mu hissediyorsunuz, heyecanlı mı hissediyorsunuz?

Prof. Dr. METE TAPAN (İTÜ, Emekli) - Bir kere, “UIA Toplantısından sonra, HABITAT’tan vesaire sonra daha mı iyi gittik, daha mı kötüye gittik?” Tabii, iyi ve kötü kavramlarından ziyade, doğru ve yanlış kavramlarını daha çok seviyorum. Çünkü matematiksel olarak, iyiyi tarif edemiyorsam, kötüyü tarif edemiyorsam bile, en azından doğru ile yanlış tarif edebilirim. Bu konulara baktığımız vakit, bence, iyiye gidemiyoruz. Bir kere, iyi gidemememizin o kadar çok göstergeleri var ki.

İkincisi, benim yıllardır hep üzerinde durduğum bir mesele vardır; o da kentleşme meselesidir. Yani bu türlü projeler, İstanbul halkının veyahut da İstanbul’da yaşayanların -ki dünyanın en çok göç alan yerlerinden bir tanesidir- kentleşmesi konusunda ne derece yararlı olacaktır? Önerilen projeler kentleşme konusunda neler getirecektir? Buna bakmak gerekir. Benim için esas önemli olan, kentlinin gerçekten bu kente sahip çıkabilmesidir, kentli olabilmesidir.

Son günlerde yaşadığımız olaylar ortada. Hepimizi ne kadar üzdüğü ortada. Bunlar, ne kadar gayri insanı bir ortamda yaşadığımızı gösteriyor. Bunlara baktığım vakit, benim iyimser olmama imkan ve ihtimal yok. Ama umut ediyorum ki, bu projeler işte bunları bize sağlasın. Bu karşılıklı saygıyı üretip koruyabilmemiz, farklı kültürlerle, farklı etnik yapılarla bağlı kişilerin beraberce, barış içinde yaşamaları benim için çok önemli.

Öte yandan kentin sahipleri meslek odalarıdır. Hem mimarlar, hem şehir plancıları, hem de haritacıların çok önemli bir payları vardır. Bunların muhakkak burada devreye girmesi lazım. Bu çağrının böyle kalmaması lazım...

Bu türlü projeleri bir demokratikleşme projeleri olarak da görüyorum. Yani halkın katılımı dediğimiz olaylar bu sayede geliyor. Avrupa Birliğine girmiş olsam ne olur, olmasam ne olur; ama ben kendi halkım için bir şeyler yaparsam bunun bir anlamı vardır. Ben, bu projelerin sahiden kendi halkımın daha iyi bir yurttaş, daha birbirine hoşgörülü bir toplum olabilmesi için, bu tür projeler ağırlık verilmesine ve o çabanın gösterilmesi gerektiğine inanıyorum.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Bazı kesimler, şimdiye kadar, 2010 sürecinde kamunun heyecansızlığından, tanıtımın yetersizliğinden, siyasetin kültürü unutturduğundan yakınıyor. Özellikle turizmciler bundan yakınıyorlar. Hocam da çok önemli bir noktaya değindi, kentleşme konusuna değindi. “İnsan ölçeğinde, insan üzerindeki bu projelerin olası kentli davranışları oluşturması nasıl gerçekleşecektir?” konusu başlı başına önemli bir hedef. Bu, bazı eserler kazandırmanın da ötesinde, belki bu kentteki birlikte yaşamaya katkı sağlayacak önemli bir proje olabilir. Önemli bir sivil toplum kuruluşunun başkanı olarak, bu konuda neler söyleyebilirsiniz? Bu heyecansızlık nasıl aşılacak, bu tanıtım yetersizliğinin üstesinden nasıl geleceğiz ve bu kentlilik bilinci nasıl oluşturulacak ya da bu proje buna nasıl katkı sağlayacak?

HALİM BULUTOĞLU - Sadece halk değil, aynı zamanda birçok sivil toplum kuruluşu da şu anda bu işin içerisinde yer almıyor. Hatta belediyelerin bile tam olarak girdiği söylenemez. Basın, medya organlarının da tam olarak bu işin içerisine girdiği söylenemez. Ama bunu normal karşılamak lazım. Şu ana kadar gelişen süreçte çok önemli bir başarı elde edildi. Başvuruda bulunulması, sonra da onun kesinleşmesi sürecinde yaşananların hepsi çok önemli şeylerdir. Zaten şu anda görüşülen şeyler de yine bir değerlendirme grubunu oluşması, ikincisi ise iletişim grubunun oluşması. Bu iki grup da en temel grup olacak. İletişim grubunun ise, halkın bu sürece sahip çıkmasını sağlamak, onun benimsemesini sağlamak, onun bu işe katılımını sağlamak açısından önemi var. Asıl olan şey de, kentin merkezinde bu dönüşümün sağlanması değil, asıl olarak varoşlarda bu dönüşümün sağlanması. Kentlilik bilinci deyince, İstanbul’un çok önemli bir değişim geçirdiğini söyleyebilirsiniz; ama İstanbul sadece Pera’dan ibaret değil. O kültürel pratiğin asıl olarak göç alan varoşlarda yaşanması ve hayata geçirilmesinin sağlanması olarak bakılması lazım. Öyle bakıldığında, çok kötü durumdayız.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Bizim kentleşmemizin en kritik sorularından bir tanesi, “Nerelisin?” sorusunun yanıtında yatıyor. Yani eğer 50 yıldan beri İstanbul'da yaşayan bir kişi, halen kendisine “Sivaslıyım, Kastamonuluyum” filan diyorsa, bu, çok temel bir sorundur. Bu, varoşlarda çok yaygın bir konu. O insanlar, “Ben İstanbulluyum” diyecek, değil mi hocam?

HALİM BULUTOĞLU - 2010 sürecinde, yapılacak etkinliklerden “İstanbul'da yaşayan ya da onu izleyenlere ne kattı?” sorusunu sormak gerekir. Etkinlik katılanlara, “Ben, hakikaten, İstanbul'da, çok güzel bir kentte yaşıyorum ve kentin parçasıyım” dedirtebiliyor mu? O konuda soru işaretleri var. Bu soruya olumlu yanıt verebilecek eylemlerin ya da işlerin içerisinde olmasını sağlamak gerekiyor. Asıl üzerinde durduğumuz konu da, bu projelerin mümkün olduğu kadar varoşlar diye nitelendirdiğimiz noktalardan yapılıp yapılmayacağı ve o yapılan projelerin içerisine o bölgedeki insanların katılıp katılmayacağı, onun bir parçası olup olmayacağı. Burada, belediyelerin, yerel yönetimlerin çok ciddi önemde olduğunu düşünüyorum.

Bu noktada kent konseyleri oluşumu önemli. Şu anda İstanbul'da, ne yazık ki, hiçbir il ya da ilçede bir kent konseyi oluşumu yok. Bu kent konseylerinin hızla tamamlanması ve her birinin içerisinde mutlaka bir-iki tane de 2010 proje gruplarının oluşmasını sağlamak lazım.

İstanbul'da bir dizi yerde kültür merkezleri var; bu kültür merkezleri belediyeler tarafından bir hevesle yapılıyor, açılıyor ve ondan sonra da hiçbir şey yapılmayan bir beton yığını halinde kalıveriyor orada. Mesela, bunu bir dönüştürmek lazım.

Yoksa, dediğim gibi, “Bir festival, bir şenlik olup bitti, üstelik de merkez de oldu, insanlar gelip katıldılar, ‘Ne güzel’ dediler, sonra evlerine döndüler, iş bitti” olarak kalacaksa 2010, çok da fazla bir önemi yok gibi geliyor bana. Bu açıdan, bu süreci gerçekten de önemli buluyorum.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - İstanbul 2010, İstanbul'un kent sınırlarıyla ilgili bir proje olarak düşünülmedi sanırım. Bunun yansımaları olarak baktığımızda da, İstanbul, Türkiye'nin kalbi, nüfusunun ¼'ü, artı değerinin yüzde 40'ı gibi rakamlar sıraladığımız zaman, İstanbul, Türkiye açısından çok önemli bir kent. Dolayısıyla, burada gerçekleşecek bir organizasyonun bu kentin sınırlarında bitmemesi gerekiyor. Bunun için neler yapıyorsunuz? Yani “İstanbul 2010, Türkiye'nin bir projesidir” diyebiliyor musunuz ya da Türkiye'nin projesi olması için, Yürütme Kurulu olarak neler düşündünüz şimdiye kadar?

GÜRHAN ERTÜR - “İstanbul kimlerden oluşuyor?” diye sorduğunuz zaman, hepsi İstanbullu; ama Sivaslısı da var, Maraşlısı da var vesaire. Bununla da kalmıyor, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Projesini uluslararası bir proje halin getirmemiz gerekiyor; yani bunu, komşu ülkelerden başlayıp, Avrupa ülkelerinin geriye kalanlarıyla da bütünleşen bir çizgide ilerletmek gerekiyor. Tabii ki, özellikle de İstanbul'un varoşlarına kadar taşacak olan bir proje, zaten kendiliğinden Türkiye'nin tamamını kapsayan bir hale gelecek.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Aynı soruyu Sayın Gürsel'e yöneltmek isterim. Deneyimlerinizle baktığımızda, bu projeye ilgili atılacak adımlar, edinilecek deneyimler, Türkiye'deki kentleşme, kültür ve mekân kullanımı konusunda Türkiye genelinde neleri etkileyebilir ve bunun nasıl yansımaları olabilir? Bu konularda bir değerlendirme yapar mısınız?

YÜCEL GÜRSEL - Batı kültürünün kültür endüstrisi normal olarak tüketim esaslıdır. Ama insanların müzik yapmasını sağlamak, insanların caz yapmasını sağlamak önemlidir; yani üretici bir kültür ortamı yaratmak önemlidir. Bu projenin içinde bunlar olabilir; yani bir kaçak gecekondu bölgesindeki insanlar bir kültür merkezi oluşturabilirler. Ama o kültür merkezi, belediyenin yaptığı kültür merkezi değil; isteyen folklor yapsın orada, isteyen saz çalsın ve toplumla ilişkide olan sanatçılar da zaman zaman onlara yardımcı olsun, ama kendileri de bunu yapabilsin, yani saz çalan birisi diğer arkadaşlarına öğretsin.

Kültür merkezlerinin nasıl kullanılacağına ilişkin projeler geliştirmemiz gerekiyor. Kültürel dönüşümün temelinde insanın davranışlarını değiştirme projeleri var.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Deprem konusu bu sürecin önemli bir konusu değil mi? Aslında bu süreç, yeni bir deprem bilincinin yaratılması için değerlendirilmesi gereken bir süreç değil midir?

Bu proje epey yol almışken, 2009'da Türkiye bir yerel seçim yaşayacak. Acaba kaç tane belediye başkanı 2010 Projesine programında yer verir ve önemser? Bu deneyimlerinizle bu konuda bir şeyler söyleyebilir misiniz?

Prof. Dr. METE TAPAN - Bu soruya geçmeden önce şunu vurgulamalıyım: Kültür tesislerini daha fazlaştırmak yerine, bu kültür tesislerinin varoşlarda inşa edilmesinde çok büyük yarar var. Yani varoştaki halkı şehrin ortasında tiyatroya getirmek değil de, tiyatroyu oraya götürmekte çok büyük yarar vardır.

Gelelim deprem meselesine. Bu yapı stokunun yüzde 80'i depreme dayanıklı değildir. Peki, ne yapacağız? Bu binaları yıkmamız lazım. Bunları yıkamayacağımıza göre, bu deprem riskiyle ve deprem korkusuyla yaşamak zorundayız. Eğer bu binaların yerine yaptığımız binaları depreme dayanıklı yapabilirsek, depreme bir çözüm bulabiliriz.

Bence, deprem meselesi en önemli meselemizdir; çünkü can meselesidir. Bu, eski eserlerin korunmasından çok daha önemlidir; çünkü insanın canı, insanın hayatı her şeyin üstündedir. Bir yapı yıkıldığında yaparsın, restore edersin. Varşova'yı düşünün; İkinci Dünya Savaşında taş üzerinde taş kalmamıştı. Bugün, eski Varşova'nın aynısı yine yapılmıştır. Yani binayı yeniden yaparsın da, canı bir daha getiremiyorsun. Dolayısıyla, bizim en büyük projemiz deprem olmalıdır.

Çok önemli bir soru sordunuz; "İstanbul'un kültür başkenti İstanbul'un sorunu mudur, yoksa Türkiye'nin bir sorunu mudur?" Bana sorarsanız, İstanbul'un planlanması da bir Türkiye sorunudur. Aynı şekilde, kültürle ilgili olarak alacağımız bütün kararlar da Türkiye'nin sorunudur.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Kültür konusunun kendisi bir toplumsal bellek konusu, toplumların biriktirdiklerinin bir bileşkesi. Ama unutan da bir toplumuz. Aslında unutmamayı öğrenmek de bu sürecin bir parçası olarak düşünülüyor mu acaba? Yani kentte yapılacak bu tartışmalar, bu değerlendirmelerle, önümüzdeki süreçte buna bağlı olarak neler yapılmalı?

HALİM BULUTOĞLU - Tarih Vakfının 2010 projelerinden bir tanesi, İstanbul Kent Müzesi Projesi. Bu, 11 yıllık bir proje ve ne yazık ki, çeşitli engellemelerle karşı karşıya kaldığı için bugüne kadar sarktı. Geçen gün, Kültür Bakanı ve Büyükşehir Belediye Başkanına yapılan brifingde, 2010'da nereden nereye geldiğimiz anlatılırken, en önemli proje olarak da arkasından İstanbul Kent Müzesi ortaya konuldu.

İstanbul Kent Müzesinin en önemli tarafı nedir? Kent müzesi, biraz önce konuştuğumuz, kentlilik bilincini yaratmak dediğimiz, kenti dünden bugüne ve geleceğe bağlamak dediğimiz, kentlinin kent sorunlarının pratiğinin içerisine alınması ve kentte üretilen kültürel pratiğin içerisine alınması dediğimiz şeylerin hepsini bir arada barındıran bir şey aslında. Bu, bildiğiniz, anladığınız anlamda bir müze değil; yani sadece bir ucundan girip öbür ucundan çıkılan ve objelerin art arda dizildiği bir müzeden söz etmiyoruz. Elbette, içinde gezen insanların İstanbul tarihi hakkında toplu bir fikir sahibi olduğu, İstanbul'da üretilen kültürler hakkında toplu bir fikir sahibi olduğu; ama aynı zamanda, oranın bir kültür merkezi olarak kullanıldığı bir mekan...

Varoşlardan gelip o müze içerisinde gezen insanın, "Ben, nasıl güzel bir şehirde yaşıyormuşum, nasıl önemli bir tarih düzlemi içinde yaşıyormuşum! Bu kentte ne güzel insanlar yaşamış ve bugün yoklar aramızda" vesaire şeyleri hızla görüp öğrendiği; ama öte yandan da kendisini de bir parçası hissettiği pratiklerin içerisinde yer aldığı, kendi mahallesinin sergisinin olduğu, kendi evinin öncesinde kimlerin yaşadığını bildiği, interaktif, yaşayan bir müzeden söz ediyoruz.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - İstanbul 2010 Yasası belki nisanda çıkacak, ama kasımda değiştirilmesi gündeme gelebilir mi? Yasalaşma sürecinde bir toplumsal uzlaşma yaratılıyor mu? "Bu Yasa metni 25

maddelik bir metin” diyorsunuz. Bazı kesimlerin, “Biz, bu sürecin dışında bırakılmışız zaten” deyip de, olası bir Parlamento değişikliğinden dolayı, Yasanın daha uygulanmadan değiştirilmesi söz konusu olabilir mi? Buradan yola çıkarak, neler yapmamız gerekiyor?

GÜRHAN ERTÜR - Efendim, bütün bunlar ihtimal dahiline. Ama söylemek istediğim başka şeyler var.

Öncelikli bir koşul var; bir kere, bütün grupların bu işte, bu projede, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Projesinde aktif hale gelmesini sağlamak gerekiyor. Biraz da kendilerinin bunu gerçekleştirmesi son derece önemli.

Bu vesileyle toplumun zaten var olan kendi kültürünün belki başka kültürlerle de birleşerek, ötekilerle birleşerek gerçekleştirebilecekleri projeler haline getirecekleri bir zemini yaratmak zorundayız. Ancak, profesyonel gruplar işin içinde çok ağırlıklı hale de gelebilir. Yani çıkacak olan Kanunun değişmesini veyahut da Kanun Tasarısının komisyonlarda tamamen şekil değiştirmesini bir tarafa bırakalım, süreçte bu tür sıkıntılar da yaşanabilir.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Bir uzman kültürel etkileşim, katkı, farklı bir görme biçimi yaratma, farklı bir düşünme biçimi yaratma gibi kavramlara vurgu yapıyor... İstanbul 2010, işbirlikleri, farklı işbirlikleri geliştirmesi ve bizleri yeni farklı düşüncelere yöneltmesi gereken bir proje, değil mi sevgili hocam.

Prof. Dr. METE TAPAN - Bir kere daha söyleyeyim: Kentleşmenin bir gereği olarak, bir arada yaşayan insanların birbirlerinin kültürlerine saygı göstermesi gerekiyor, bir de farklı düşüncelere karşı da hoşgörüyü bakması gerekiyor. Demek ki bizim projelerimizde en önemli husus bu olmalı. Öyle projeler üretmemiz lazım ki, o projeler, insanları daha toleranslı kılsın; yani birbirleriyle daha toleranslı nasıl ilişkilenebilecekleri sorusuna yanıt verebilsin. Tabii bu öyle bugünden yarına falan olabilecek bir şey değil; ama bu projelere başlamamız lazım.

Bir de bizim sahiden çok somut bazı problemlerimiz var bizim. İsterseniz, biraz da onların üzerinde durayım.

Bir kere, her halukârda fiziksel yapının, yani altyapının düzeltilmesi lazım.

Ben bu ulaşım meselesine çok taktım. Ulaşım çok önemli bir şey. Bir kere, bunun şu veya bu şekilde çözülmesi lazım.

Dünyanın en karanlık kentlerinden bir tanesi İstanbul'dur. Uçaktan şöyle aşağıya baktığımız vakit, en karanlık kentlerden bir tanesi İstanbul'dur. Bizim öyle dört tane camiimizi aydınlatmakla veyahut bir Ayasofya'yı falan aydınlatmakla aydınlık bir kent olmuyor İstanbul. Son derece karanlık bir kent.

Bizim Hakkari'nin yerel yönetim biçimi ile İstanbul'un yerel yönetimi arasında o kadar çok büyük bir fark yok. Bunların hepsinin düşünülmesi lazım. İstanbul'un Anadolu Yakası ile Avrupa Yakasını bile bölemezsiniz. Öyle kolay bir şey değil. Birçok bağlantıları var bunların.

Spor, çok önemli bir olay. Gelişmiş olan ülkelerde, spor, en önemli olaylardan bir tanesi. Demek ki bizim de buna daha çok önem vermemiz gerekiyor...

İstanbul'u çağdaş bir Avrupa kültür kenti yapmak istiyorsak, planlama çalışmalarına ağırlık vermemiz lazım. Yani plansız, programsız, “Efendim, plan benim kafamdadır” falan gibi düşüncelerle yol alamayız. Bu tür düşünceleri artık attığımızı düşünüyorum. Ama planlama ve sağlıklı bir planlama bence en önemli olay.

Çok önemli bir olay daha var: Gürültü meselesi. İstanbul, gürültü kontrolü açısından sıfırdır. Büyük bir gürültü içinde yaşıyoruz ve bu yüzden insanların psikolojik durumu da bozulabiliyor, her şeyi bozulabiliyor. Gürültü kontrolünü muhakkak sağlamamız ve bu gürültü problemini halletmemiz lazım.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - Sevgili Gürsel ne yapmalı, nasıl yapmalı? Spot spot, somut bir şeyler söyleyebilirsiniz sevinirim.

YÜCEL GÜRSEL - Hocamın da belirttiği gibi, İstanbul'un geleceği uluslararası bir sorundur. Yani İstanbul'un rolü nedir? Ortadoğu'da ya da Avrupa Birliği çerçevesinde rolü nedir? Böyle bir tartışmanın yapılması lazım diye düşünüyorum. Tabii böyle bir tartışmada İran'dan da, Mısır'dan da insanlar da yer almalıdır, Avrupa Birliğinden de insanlar yer almalıdır.

Avrupa Birliği Anayasası dinsel ve milliyetçi eğilimler taşıyor. Hele ki şimdi Romanya falan da Birliğe girdikten sonra böyle bir milliyetçi, faşist grup oluştu. Bunun tartışılması gerekiyor; çünkü bu bizi de ilgilendiriyor.

Bulgaristan, Yunanistan, Suriye, İran, Irak ve Kürt meselesini içine alan bir bağlamda, komşu kültür, dil ve ilişkiler meselesi. Bu bağlamda, bizim Rumca öğrenmemiz lazım diye düşünüyorum. Komşularımız var; Rumca öğrenmemiz lazım, Bulgarca öğrenmemiz lazım, Kürtçe öğrenmemiz lazım. Yani sadece, "Kürtler kendi dillerini öğrensin" demek yetmez, bizim de öğrenmemiz lazım.

İstanbul gibi bir kültür başkentinde, kültürler ve dillerin ilişkileri üzerine bir proje yapılabilir. Tabii bu, barışa da yönelik bir girişim. Yani bizlerin Rumca'yı, Bulgarca'yı ya da Arapça'yı öğrenme eğilimimiz, bu komşularımızla ilişkilerimizin iyileştirilmesine, geliştirilmesine de yönelik.

Prof. Dr. EROL KÖKTÜRK - u barış projesi sözcüğünü de vurgulamamız gerekir sanırım. Aslında 2010 Projesi aynı zamanda bir barış projesi olmalı.

YÜCEL GÜRSEL - Elbette. Kentsel barış, küresel barışıl, komşu diller ve kültürler. Böyle bir proje olabilir diye düşünüyorum.

Alt düzey projelere gelince: Bir kere, bütün vapur iskeleleri, tren ve metro istasyonları bir kültür merkezi olsun. Bizim vapur iskelelerimiz son derece zengin alternatiflere açık. İnsanlar geliyor, 15-20 dakika oralarda bekliyorlar. Hangi adam müzeye gitti, resim sergisine gitti de, 15-20 dakika geçirdi! Bir sürü şey yapılabilir; skeç tiyatrolar, skeç pandomimler, resim sergileri... 15 dakikalık tiyatro gösterileri var mesela, birçok şeyi anlatıyorsun.

"Kentsel Yenileme Enstitüsü kuralım..." Bu benim eski bir önerimdir. Ama yeniden belirtiyorum. Kentsel Yenileme Enstitüsü ve deprem konusunda ciddi bir projem var. Deprem konusundaki projem bir politika önerisidir, ekonomik politikaya bağlı. Burada da ciddi bir direniş söz konusudur. Ana tez şudur: Yapı sektöründeki bütün güçleri, TÜSİAD'dan, Odalar Birliğinden sendikalara falan kadar bütün alanları, yerel ve merkezi yönetimi bir araya getiren bir toplumsal mutabakat platformu. Bu toplumsal mutabakat lafına karşı çıktılar, "Biz, sermayeyle aynı masaya oturmayız" dediler. Halbuki başka şeylerin peşinde pış pış gidiyorlar. Deprem ve kentsel yenileme artık bütünleşmiştir. Bu iki proje tek bir proje haline getirilebilir ve uluslararası bir tavsiyeler ve politika önermeleri platformu yaratabiliriz. Şu anda böyle bir ortam yok. Politika öneren Deprem Konseyi de devre dışı kaldı. Bu vesileyle, uluslararası planda bir politika önerme platformu kurulabilir.

Bir de ailecek bir önerimiz var, ki bu öneri, özellikle eşimden geldi: Hrant Dink'in Tuzla'daki çocuk kampını bu projenin içine ustalıkla koymamız lazım.